

A photograph of two young women sitting on wide, stone steps outdoors. The woman on the left has blonde hair in a ponytail and is wearing a black sleeveless top. The woman on the right has dark curly hair in a bun and is wearing a light blue tank top. They are both smiling and looking at each other. The background shows more steps and a building with windows in the distance.

Sessie 5: Gezinscoaching –
trajectondersteuning
11 december 2024

Opgroeien

Inhoud sessie

- Trajectondersteuner in het kaderdecreet 'Geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid': stand van zaken – toekomst
Tine Rommens en Dominick Vosters, beleidsmedewerkers Opgroeien
- Twee sterke praktijken aan het woord:
  - **Bruggen Na(ar) 18, CAW**
Maike Van den Bulcke, themaverantwoordelijke hulpcontinuüm Jongvolwassenen in kwetsbare situaties, CAW Oost-Vlaanderen
  - **Missing Link-begeleiding Arktos**
Koen Derickx, coördinator Arktos vzw Limburg
- Een blik op de toekomst: uitwisseling aan de hand van stellingen

Doelstellingen sessie

- Informeren over trajectondersteuner: stand van zaken, toekomst
- Inspireren met sterke praktijken
- Uitwisselen
- Verzamelen waardevolle input voor vervolgtraject

Trajectondersteuner in het kaderdecreet 'Geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid'

Trajectondersteuner: wat zijn onze ambities?

Wat zegt het decreet Vroeg en Nabij?

Uitgebreide omschrijving in **decreet en memorie** – met oa input strategische cirkel (eindnota ‘lokale netwerken’)

Art. 12. Om de doelstellingen, vermeld in artikel 7 tot en met 11, te realiseren, kunnen aanstaande ouders, kinderen, jongeren, hun gezin en context rekenen op ondersteuning door een **trajectondersteuner** als ze daar behoefte aan hebben.

De actoren binnen het geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid organiseren zich zodanig of werken met elkaar samen opdat de ondersteuning, vermeld in het eerste lid, effectief gerealiseerd wordt, en de betrokkenen voor wie de trajectondersteuning wordt voorzien mee kunnen bepalen wie die rol voor hen zal opnemen.

Trajectondersteuner: wat zijn onze ambities?

Wat zegt het decreet Vroeg en Nabij?

De trajectondersteuner =

- is één van de **middelen** om toegankelijkheid en continuïteit te bevorderen
- is één aanspreekpunt/ vast ankerpunt/ baken/ gids/ vertrouwensfiguur voor kinderen, jongeren en gezinnen
- stelt zich onpartijdig en onafhankelijk op
- beschikt over professionele **competenties** (met oa grondig zicht op sociale kaart en generalistische blik)
- helpt om de **regie** in handen van de cliënt te laten en aan te sluiten bij het gezin
- helpt **rechten** van (aanstaande) ouders, kinderen en jongeren realiseren
- kan **intensieve ondersteuning** bieden op maat van kwetsbare gezinnen die kampen met diverse, vaak complexe problemen
- heeft aandacht voor (het versterken van) de **context, het informeel netwerk** van de aanstaande ouder, het kind, de jongere, zijn gezin en context
- is een **verbinder** tussen meer generalistische zorg en aanvullende zorg en ondersteuning
- kan ook zelf generalistische zorg of meer gespecialiseerde ondersteuning bieden

Trajectondersteuner: wat zijn onze ambities?

Wat zegt het decreet Vroeg en Nabij?

De opdracht voor het opnemen van de rol van 'trajectondersteuner' wordt bij de **netwerken** binnen het geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid gelegd. Het netwerk neemt ook een rol op het vlak van **vorming en ontwikkeling** van trajectondersteuners op.

Binnen de netwerken zal over de verdere concrete realisatie van dit concept een **degelijk afsprakenkader** moeten bestaan. Een **leidraad**, uitgewerkt door de verschillende betrokken agentschappen, kan richtinggevend zijn bij het uitwerken van dit afsprakenkader. Het **inspiratiekader voor lokale gezinscoaches**, kan hier inspiratie bieden.

De Vlaamse Regering zal **bijkomende richtlijnen en voorwaarden** bepalen.

Trajectondersteuner: wat zijn onze ambities?

Wat zegt het decreet Vroeg en Nabij?

Niet nieuw!

Al diverse praktijken die het idee van trajectondersteuner in meer of mindere mate concretiseren:

Gezinscoaches, casemanagers, brugfiguren, sociaal werkers, CAW/JAC-medewerkers, zorgcoördinatoren, trajectgezel,...

Inspirerende praktijken – onderzoek – beschrijvingen – adviezen (oa KRC 2021) - ...:

- [Strategische cirkel lokale netwerken](#)
- [Onderzoek gezinscoaches](#)

Maar tegelijk:

- grote diversiteit,
- te weinig volume,
- onduidelijkheden,...

Trajectondersteuner

Wat hebben we uit te klaren?

- Hoe ver reikt het **mandaat** van de trajectondersteuner?
- Kunnen we een **Vlaams kader** voor trajectondersteuning uitwerken met kern
- Kunnen we de **concrete rol** van de trajectondersteuner nog verder uitdiepen, zeker in relatie tot andere bestaande rollen, functies, methodieken,...?
- Welke **randvoorwaarden** moeten vervuld zijn om het concept “trajectondersteuner” ten volle mogelijk te maken?
- Welke **capaciteit** aan trajectondersteuning zal nodig zijn? Wat is de nood aan bijkomend financieel engagement? Kunnen we dit in kaart brengen?
- Hoe kan de inbedding in het **netwerk** vorm krijgen, bv. met een pool van trajectondersteuners?
- ...

Trajectondersteuner

Stand van zaken

- Intersectorale dialoog september – december
- Basisnota trajectondersteuner
- Onderzoeksopdracht Odisee, Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Onderzoeksopdracht trajectondersteuner

Omschrijving opdracht

Opmaak van een **overzicht van verschillende concepten** (methodieken, rollen, functies, ...) waarin de verschillen en gelijkenissen tussen trajectondersteuning en aanverwante concepten worden geduid en waarin wordt geëxpliciteerd welke concepten al dan niet gedeeltelijk samenvallen met het concept trajectondersteuner.

Het betreft de volgende **24 concepten of ondersteuningsvormen (niet exhaustief!)**:

1G1P, GBO, gezinscoaching, casemanagement, zorgcoördinatie, casusregie, brugfiguren, buddyprojecten, vertrouwensfiguren (waaronder de vertrouwenspersoon in de jeugdhulp), zorgregisseurs, (context)begeleidingstrajecten VAPH/JH, jeugdwelzijnswerk, trajectbegeleiding, CAW, Trajectgezel (Arktos vzw) en JAC-trajecten, Lus/Plan en DOP-trajecten, OCMW, consulenten (OCJ, JRB), doelgerichte zorg, lokale teams Kind en Gezin, draaischijffunctie CLB, jeugdhulpregie (bovenlokale teams jeugdhulp) en zorggarantie jonge kind (bovenlokale teams jeugdhulp)

Onderzoeksopdracht trajectondersteuner

Omschrijving opdracht

Inhoudelijke rubricering: topics, kenmerken van de 24 concepten of ondersteuningsvormen:

De kern, doelgroep(en), doelstelling(en), insteek (cf. al dan niet vrijwillige betrokkenheid van het gezin, de gezinsleden), wie ondersteunt (cf. rollen, competenties, beroepskrachten/vrijwilligers), organisatieniveau, regie, welke ondersteuning en werkniveau (cf. individu of gezin enz., werkvormen), principes.

Het vergelijkend overzicht (in tabel/fichevorm) krijgt, voor zover beschikbaar en relevant voor de finaliteit van deze opdracht, een invulling op basis van

- (1) verwijzingen in de regelgeving naar de concepten,
- (2) wetenschappelijke bronnen (bv. onderzoeksrapporten, wetenschappelijk artikels) en/of
- (3) praktijkbeschrijvingen (bv. presentaties, folders, online informatie).

Trajectondersteuner

(Mogelijke) verdere stappen

- Verder inhoudelijk uitklaren vragen en onduidelijkheden – **Vlaams kader** trajectondersteuner miv methodiekomschrijving trajectondersteuner (TO)
- **Onderzoeksopdracht** Odisee: verder verfijnen, aftoetsen,...
- Verder zetten van **intersectorale afstemming**
- **Experimenteren** met concept, oa in pilots ‘basiszorg en – ondersteuning’ en ‘vroegdiagnostiek’
- **Kenniswerkplaats** ‘trajectondersteuner’
- **Operationele uitwerking** TO
- Betrekken **stakeholders**

Trajectondersteuner

Regeerakkoord en beleidsbrief

Beleidsbrief p. 94 onder 'Geïntegreerd gezinsbeleid'

Een van deze uitdagingen ligt in het **organiseren van zorg- en ondersteuningstrajecten op maat van de aanstaande ouder, het kind, de jongere, zijn gezin en context**. We organiseren hiertoe de nodige samenwerking en bundeling van krachten tussen de eerstelijns- en andere zorg- en hulpverleningsactoren, de lokale basisvoorzieningen en de lokale besturen. **Continuïteit** tijdens én na het hulpverleningstraject is belangrijk. Er worden maximale inspanningen gedaan om jongeren in de jeugdhulp van trajectbegeleiding te voorzien en maken de **verbinding met de methodiek van lokale gezinscoaches**. Gezinnen in een maatschappelijk kwetsbare positie worden op maat begeleid vanuit een vertrouwensrelatie. Er wordt flexibel ingespeeld op de noden vanuit een zo open mogelijke generalistische blik op de verschillende levensdomeinen samen met de gezinnen voor de uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden. We kiezen ervoor om hiervoor geen nieuwe structuren op te trekken, maar vertrekken maximaal van al bestaande aanbod. **Een onderzoeksrapport bezorgt ons begin 2025 een analyse en benchmark van huidige praktijken t.o.v. het concept trajectondersteuner.**

Trajectondersteuning - gezinscoaching

Gezinscoaching = vorm van trajectondersteuning

Maar: valt niet samen!

	Trajectondersteuner	Gezinscoach
Doelgroep	Vroeg en nabij 2024, Art 12: 3° ondersteunt de aanstaande ouders, het gezin en de context, het kind en de jongere; Memorie 2024, p 22 Een trajectondersteuner moet er zijn voor elk gezin, elke jongere die daar behoefte aan heeft.	-Gezinnen in een zeer kwetsbare situatie Gezinnen = aanstaande ouders, ouders met jonge kinderen, ouders met kinderen tot 12/13 jaar, tot 18 jaar -Diensten en organisaties en het (lokaal) beleid om tot duurzame veranderingen te komen op vlak van rechtentoekenning, versterkte toegankelijkheid dienstverlening enz.
Insteek (al dan niet vrijwillig)	‘als ze daar behoefte aan hebben.’ <i>vrijwilligheid</i>	Vrijwillig = met toestemming van het gezin, met het mandaat van het gezin

Trajectondersteuning - gezinscoaching

	Trajectondersteuner	Gezinscoach
Werkniveau	Vroeg en nabij 2024, Art 12: 5° kan een kind of jongere ook afzonderlijk ondersteunen, los van de ondersteuning van een gezin. Als de trajectondersteuner een kind of jongere afzonderlijk ondersteunt, gebeurt dat altijd met aandacht voor het gezin en de context. De trajectondersteuner van het kind of de jongere is niet noodzakelijk dezelfde als die van het gezin of de context;	(Nys, Vandewaerde, & Stoové, 2024b) Individueel: 1 gezinscoach ondersteunt een gezin = aanstaande ouder(s), ouder(s) en kind(eren)/jongere(n), op vraag en met toestemming van de ouder ook andere betrokkenen (bv. inwonende grootouder) Individueel/samenwerking: de eigen en andere diensten en organisaties en het beleid.
Principe 'continuïteit'	Vroeg en nabij 2024 Art. 2 3° continuïteit: de voortzetting zonder onderbreking van het zorg- of ondersteuningstraject	(Nys, Vandewaerde, & Stoové, 2024b; Van den Cruyce et al., 2024): De gezinscoach is een vertrouwenspersoon bij wie het gezin langdurig, zonder vooropgestelde eindtermijn, terecht kan.

Twee praktijken aan het woord

Jongeren in transitieleeftijd

Bruggen Na(ar)18

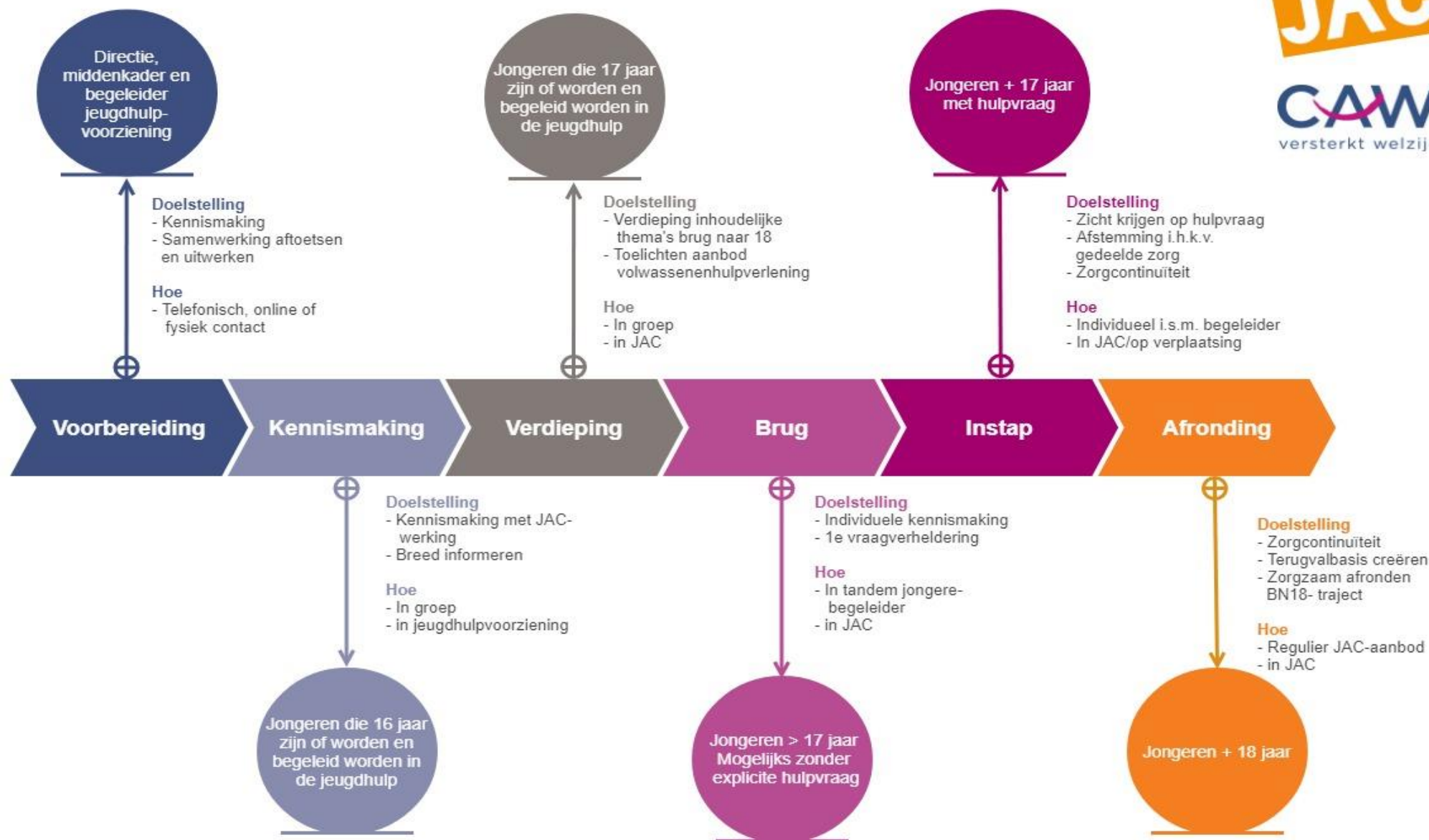
Ontstaan

- Tussen Wal en Schip (Stas, Serrien, Van Mexel 2008)
  - Jongeren geraken de weg kwijt, ze verliezen hulp als ze 18 worden
  - Jongeren vinden moeilijk de juiste ondersteuning eens ze 18 worden
- Alarmerende cijfers rond jongeren in transitieleeftijd
  - 1 op 4 van de getelde dak- en thuislozen zijn jongvolwassenen
  - Jaarlijks verlaten ongeveer 8000 leerlingen het secundair onderwijs zonder diploma/getuigschrift
  - 1 op 5 jongeren ervaart psychisch onwelzijn

Doelgroep en werkwijze

- Jongeren uit Jeugdhulp
- Jongeren uit deeltijds onderwijs of Buso, en Type 3: GES Statuut
- Vanaf 16 jaar (preventief)
- Start als groepsaanbod
- Verschillende fysieke en online methodieken
- Oplossingsgerichte en krachtgerichte aanpak
- Integraal: 9 levensdomeinen: voor JAC medewerkers gekend domein
- BN18: de kloof tussen Wal en Schip dichten

Bruggen na(ar) 18-trajecten CAW Oost-Vlaanderen i.s.m. Jeugdhulpvoorzieningen

Eerste fase: de voorbereiding

- De JAC medewerker stelt het BN18 traject voor op een school/voorziening.
- Doel: komen tot gedeelde zorg
- Uitspreken van een engagement:
  - JAC medewerker voorziet preventief groepsaanbod en nadien een individueel traject
  - De voorziening/school engageert zich om zorgzaam toe te leiden in fase 4

Tweede fase: kennismaking

- De JAC medewerker komt met een groepsaanbod op maat naar de school of voorziening.
- Leeftijd: 16 jarigen
- Doel: de groepsvoorstelling laat de jongeren een eerste keer kennis maken met het JAC. Verschillende levensdomeinen worden verkend.
- Hoe?
  - Grabbelzak
  - Postkaartenmethodiek
  - Aha-slides

Derde fase: verdieping

- De JAC medewerker voorziet een groepsaanbod in het JAC/OverKophuis
- Leeftijd: 17 jarigen
- Doel: de drempel naar het JAC al een eerste keer letterlijk overstappen. Daarnaast dieper kennismaken met het JAC aanbod, de werkingsprincipes en thema's.
- Hoe?
  - Mind the JAC bordspel
  - JAC quiz
  - Rondleiding en ervaren van de OverKopwerking

Vierde fase: de brug

- De school/voorziening komt met een jongere individueel kennis maken.
- Leeftijd: 17 jarigen die binnen een aantal maand de school/voorziening verlaten.
- Engagement van de school/voorziening is belangrijk
- Doel: fade in- fade out: verkennen van de sterktes, wensen, doelen en eventuele “wegenwerken”
- Hoe?
  - BN18 mapje: oplossings- en krachtgerichte kennismakingsmethodiek
  - Verkennen van het netwerk, zowel persoonlijk als hulpverlening

Vijfde fase: de instap

- Jongeren starten in de individuele BN18 trajectbegeleiding
- Leeftijd: 18 jarigen die de voorziening/school verlaten
- Doel: naadloze overgang van zorg en ondersteuning in transitieleeftijd
- Hoe?
  - Jongere aan het stuur, thema's worden door de jongere bepaald
  - Verder investeren in vertrouwensrelatie
  - Aanklampend waar nodig
  - Zoeken naar juiste ondersteuning op verschillende levensdomeinen
  - Blended werken
  - Rechtendetectie mee ondersteunen

Zesde fase: de afronding

- Jongeren hebben hun netwerk uitgebouwd, kennen hun rechten en weten waar ze terecht kunnen.
- Leeftijd: max 25 jaar
- JAC/volwassenenonthaal CAW als terugvalbasis
- Aandachtspunten:
  - Wanneer afronden is niet steeds eenvoudig te bepalen
  - JAC trajectbegeleider blijft na de afronding bereikbaar: hoe lang is dat noodzakelijk?

Waarom werkt BN18?

- Individuele versus groepspreventie: ervaring in groep heeft meer effect
- BN18 is een langdurig traject, de jongeren groeien er in mee.
- BN18 start op het moment dat er nog tijd en ruimte is om de overstap naar volwassenheid goed voor te bereiden.
- BN18 start vanuit sterktes, niet vanuit moeilijkheden.
- BN18 vertrekt vanuit samen zorg dragen voor jongeren.

ARKTOS

HET KAN WÉL

MISSING LINK

- Probleemstelling
  - Jongeren vallen door de mazen van het net
  - Onbereikbaar of afhaken
  - Elke instantie probeert oplossing te bieden op één domein
  - In arbeidsbemiddeling worden problemen op #domeinen als randvoorwaarden gezien
  - Randvoorwaarden zijn essentieel voor duurzame tewerkstelling
  - Geen aansluiting bij doelgroep en ontbreken toegankelijkheid
  - Vooruitgang moeilijk in beeld te brengen

DOEL

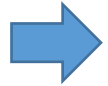
- Verhogen van de *employability* ('inzetbaarheid') van moeilijk bereikbare jongeren richting werk en/of zinvolle vrijetijd. Werk is vaak geen onmiddellijk realiseerbaar doel.
- Trajectgezel spreekt over: 'jongeren dichterbij werk of dagbesteding brengen door barrières uit de weg te ruimen'.

UITGANGSPUNTEN

- Jongere aan het stuur
- Integrale begeleiding
- Coördinerend en lokaal
- In beeld brengen van evoluties

MISSING LINK-BEGELEIDING

Opsporen en kennismaken

FIND

- > Vindplaatsgericht werken
- > Aanklampend werken
- > Het eerste contact en intakegesprek
- > Een band aangaan

Begeleiden en bemiddelen

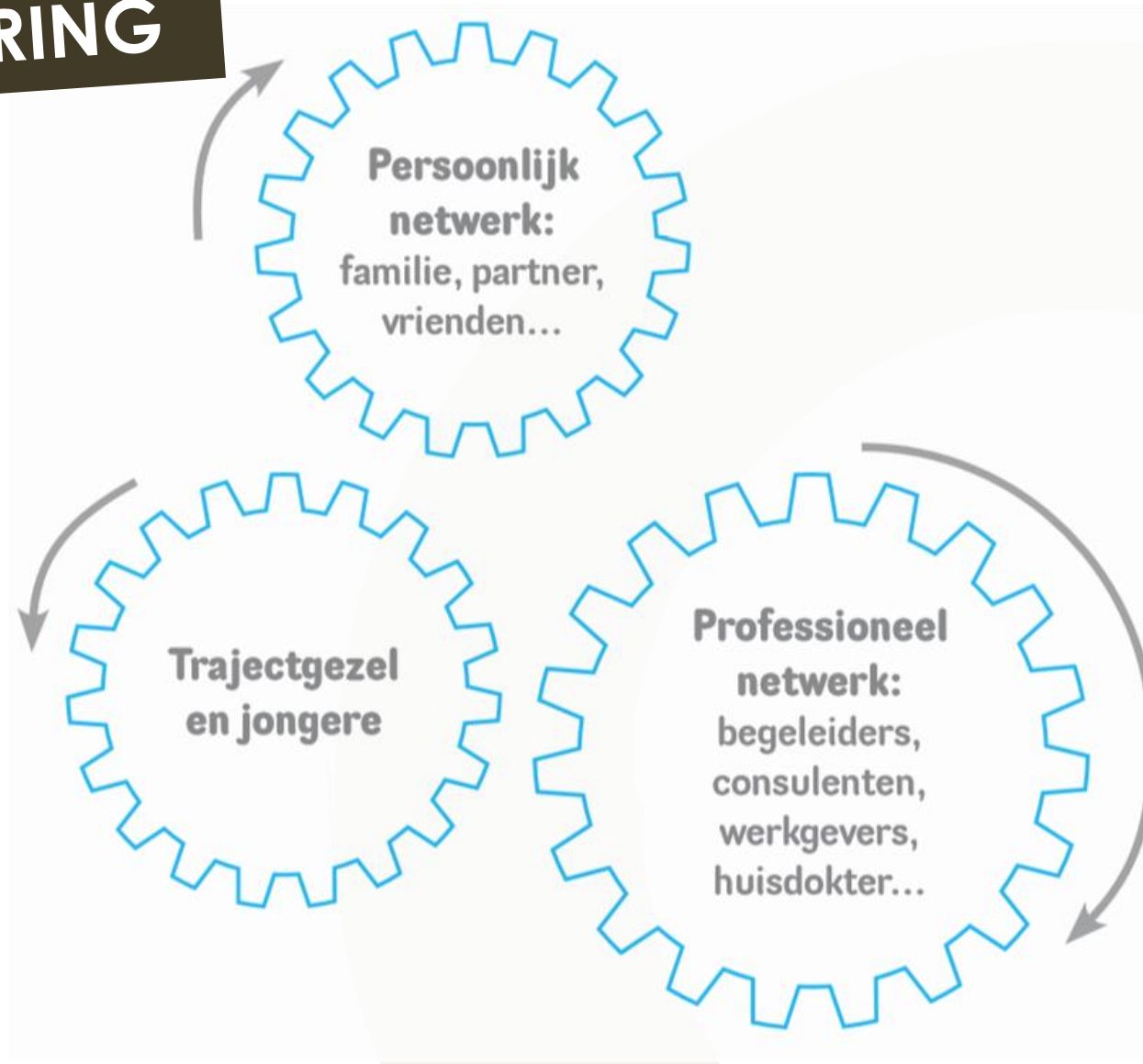
BIND - MIND

- > Mee op stap gaan
- > De netwerkbenadering
- > De Evoluator
- > De Exploratie
- > Het Actieplan

BEGELEIDERSHOUDING

- Trajectgezel
- Vindplaatsgericht werken
- Aanklampend werken
- Band aangaan

NETWERKBENADERING

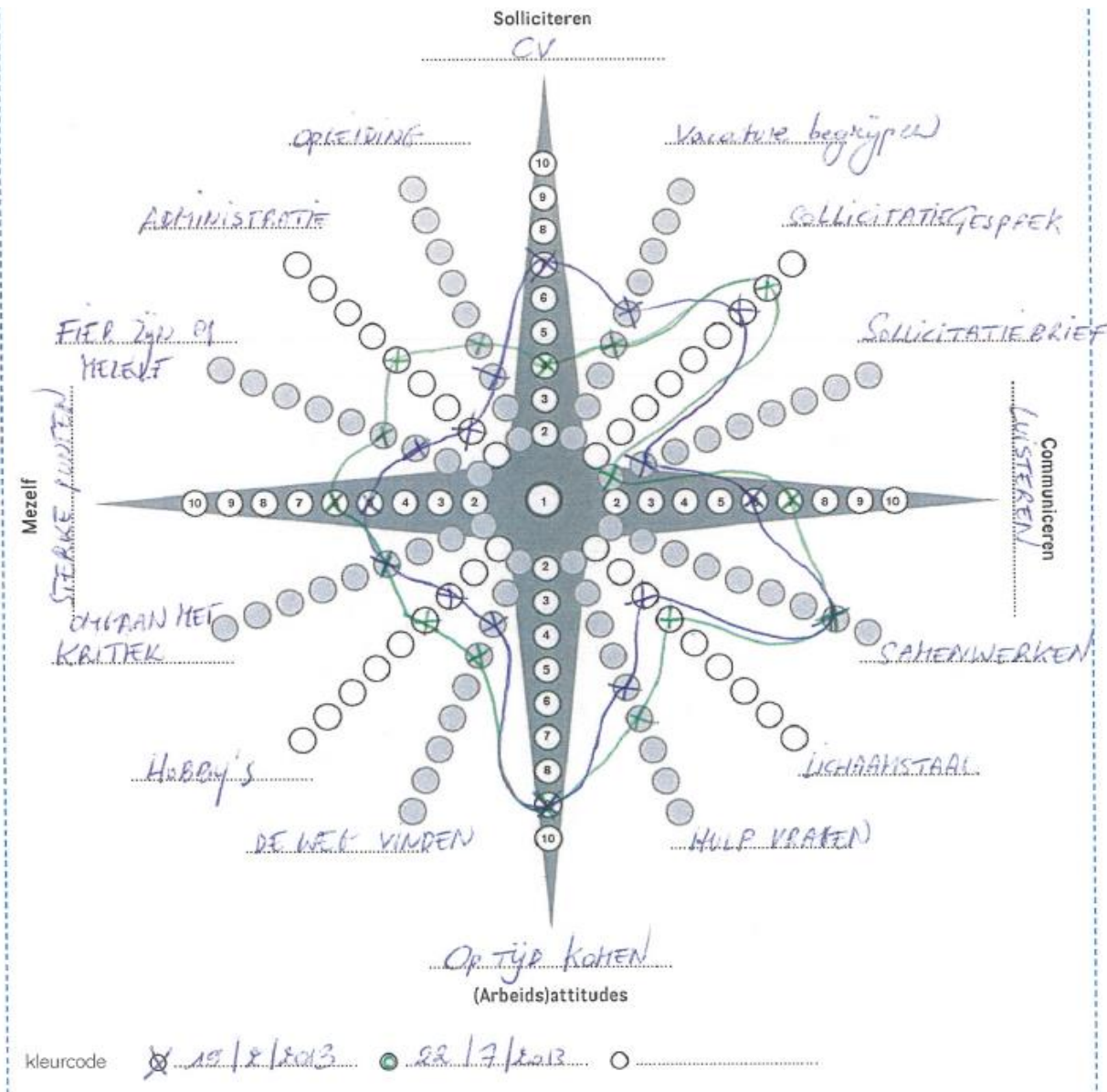

TOOL EXPLORATIE

- Wat: gesprekstechniek
- Wanneer: begin van het traject
- Doel: een visueel overzicht levensdomeinen
  - zorgt voor efficiënter gesprek (want zaken zijn te parkeren zonder ongerust gevoel bij deelnemer)
  - zorgt voor globaler (bijna integraal 😊) zicht

TOOL: EVOLUATOR

- Wat: opvolgingsinstrument (evoluties zachte resultaten)
- Wie: deelnemer (samen met trajectgezel)
- Doel: afgelegde weg in beeld brengen
  - Vorderingen worden zichtbaar
  - Basis voor bijsturing; ankerpunt

TOOL: ACTIEPLAN

- Wat: stappenplan
- Wanneer: na exploratie en evaluator
- Doel: stappen om doel te bereiken, concretiseren
  - houvast
  - kleine stappen => bekrachtiging
- Wie: deelnemer samen met trajectgezel

**Een blik op de
toekomst**

Discussie

Een blik op de toekomst - discussie

Overkoepelende vraag:

Welke **mogelijkheden, hefboomen** en **noodzakelijke randvoorwaarden** zien we om trajectondersteuning voor alle kinderen, jongeren, gezinnen en jongvolwassenen mogelijk te maken?

STELLING 1

‘Een trajectbeleider moet aanspreekbaar blijven, ook na het halen van de vooropgestelde doelstellingen.’

STELLING 2

‘We hebben geen ‘Vlaams kader trajectondersteuning’ nodig.

Laat ‘trajectondersteuning’ maar van onderuit verder groeien en laat lokale actoren er zelf verder vorm aan geven.’

STELLING 3

Tijdens trajecten is het moeilijk om de juiste ondersteuning te krijgen omwille van gefragmenteerde zorg en daaraan gekoppelde netwerken + wachtlijsten waarmee trajectgezellen geconfronteerd worden.

Evaluatie inspiratiedag lokale gezinscoaching

Bedankt!

Wordt vervolgd!

Onze contactgegevens

- Tine.rommens@opgroeien.be
- Dominick.vosters@opgroeien.be
- kderickx@arktos.be
- maaikevandenbulcke@cawoostvlaanderen.be